

Уважаема Министър Петкова, Уважаеми Зам.-министър Станков, Уважаеми Директори на ЕБВР и Представители на Независимия механизъм за отчетност на проектите,

От последната ни среща със Зам.-министър Ж. Станков на 1 февруари във връзка с исканията за справедливо обезщетение на изселваните собственици от с. Бели бряг има следното развитие:

Министерство на енергетиката анонсира в комюнике в деня на срещата, че собствениците присъствали на срещата са се съгласили да подадат молби-заявления за оценки на имотите си. Пилотно няколко завления бяха подадени. Предложените обезщетения от ММИ са крайно недостатъчни и не насърчават останалите участници в срещата да подават молби-завления, както ще обосновем по-долу.

По време на срещата на 1 февруари много собственици действително потвърдиха готовност да подадат молби за оценка и започване на преговори с ММИ, ако са сигурни, че ги очакват справедливи условия за договаряне на обезщетение, което ще възстанови поне жилището им без да взимат заеми. В момента обаче категорично не е в тяхна полза да подават искане за оценка и оферта за имотите си и да получават половинчато обезщетение. Предполагаме, че не е от интерес за Мини Марица Изток да извършват подобни упражнения на халос. В периода от 1 февруари до сега са ни известни две молби за оценка, получили оферти от ММИ. Собствениците не ги приеха поради ниски стойности, които не им позволяват да възстановят имотите си.

Причините, които карат хората да се въздържат от по-нанатъшно подаване на молби или предложения за оценка са следните:

Собствениците на имоти искат да получат оферти, които са изчислени по метода на възстановителната стойност без да се отчитат амортизациите на имота. Това дългогодишно настояване се отхвърля постоянно от мините. Алтернативните предложения за отключване на преговорите също бяха отхвърлени от Мини Марица Изток ЕАД.

Все още не е ясно какво точно е заданието за извършване на оценка – какво се взима предвид и какво не. Едва наскоро беше получена една оценка в пълнота от оценителя на ММИ, заедно с оферта за имота на собственик, подал молбата си за оценка през декември 2018г.

Все още смятаме, че не е ясно каква е методологията за оформяне на офертата, предлагана от ММИ. От получения оценителски доклад и оферта на въпросния собственик става ясно, че офертата е базирана само и единствено на стойността на имота на хората и отправената оферта е резултат от комбиниране с определена тежест на два метода на оценка – пазарен метод (метод на

сравнимите продажби) и вещен метод с амортизации (т.е. с отчитане на остаряването на сградите). Офертата не включва нищо допълнително, което да компенсира икономическите и нематериални загуби на собствениците, които са принудени да напуснат селото и да изоставят имотите си в полза на определени енергийни интереси.

Срокът за приемане на отправена оферта е 1 месец. Каквото и да бъде предложено при сегашните условия то касае само сделка за имота, но не и други компенсации, които могат да доведат до приемлива сделка. Не е реалистично да се очаква, че хората ще сключват сделка на парче, а после ще преговарят за адекватен социален пакет и други форми на обезщетение. Докато няма съгласие по останалите точки на обезщетение при сключване на сделките, упражнението по подаване на искания за оценка се обезсмисля, защото не е удачно след изкупуване на имотите да се преговаря и по останалите точки за обезщетение и подпомагане. Веднъж изкупили имотите, Мини Марица Изток ще загубят всякакъв интерес от адекватни отстъпки и подпомагане на хората по тяхното преселване.

Въпросният социален пакет е описан в Плана за преселване на село Бели бряг – документ, в който Мини Марица Изток описаха едностранно какво са готови да предложат, без да имат адекватна оценка и обратна връзка от хората какво всъщност им е необходимо, за да се осъществи по-леко раздялата с родните места. Това прави ПДП безсмислен документ, който не е приет като предлагани условия от местната общност.

Съвсем ясно може да заявим, че Планът за преселване, който се изисква от договора с ЕБВР за финансиране на ММИ, е неадекватен. Същият план трябваше да изясни точка по точка какви права и задължения имат двете страни, как ще изглежда обезщетението на изселваните. В екологичната и социална политика от 2014г. на ЕБВР ясно са посочени условията и изискванията, които определят какво значи „пълна стойност на заместване“ и „подобно за подобно“.

За постигане на справедлива компенсация на изселваните и лишени от имотите си хора, хората от Инициативния комитет на селото нееднократно са настоявали, че искат обезщетението им за имотите да се пресметне по т.н. метод на възстановителната стойност без амортизации. Това не се приема от Мини Марица Изток и тук преговорите удариха на камък.

Защо се отхвърлят амортизациите:

1. Наближаването на рудника води до непрекъснато разместване на земните пластове
2. Влезнал в сила ПУП на рудниците, което по ЗДС води до обезценка на направените ремонти и поддръжка на сградния фонд
3. Невъзможност да се извършват основни ремонти на сградния фонд в следствие ПУП и концесията
4. Изоставянето на селото да не се поддържа от общинската администрация на общ. Раднево
5. Защото хората трябва да бъдат преселени при намален стрес от самото преселване и оставени със същите материални възможности да продължат живота си или по-добри. Понеже ситуацията е зациклила от години, никой не може със сигурност да каже, ако въпросните амортизации се отчитат частично точно колко трябва да се върне часовника назад. Като цяло неотчитането на амортизации изобщо не би било чак такъв огромен допълнителен разход.

Като наблюдавали на процеса от „За Земята“ се опитахме да помогнем с предложение за алтернативен подход, което засега също бива отхвърляно от

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от “Приятелите на Земята” (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природа в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.

Мини Марица Изток. Искаме да припомним предложенията от срещата на 1 февруари и да се обърнем отново към Министерство на Енергетиката и към кредитора на ММИ и БЕХ – ЕБВР, защото смятаме, че предложението е справедливо и води до обективно изчислен пакет за обезщетяване на всеки собственик. Предложението ни позволява поне частично да се поправи злото от срамния натиск върху жителите на Бели бряг през последните години да бъдат пропъдени от родните си места, уж в името на национални интереси. Настояваме за пореден път, че Министерство на енергетиката трябва да стане активна страна в тези преговори и да разчупи процеса в интерес на гражданите. Ако метода на възстановителната стойност без амортизации не се приеме като единствен метод за обезщетение, а остане същият с амортизации с комбинация с метод на сравнимите продажби, настояваме за следното:

- Прилаганият метод на сравнимите продажби да използва продажби от околни села, които предлагат същите стратегически възможности като Бели бряг или по-добри – т.е. близко отстояние от общински център (Бели бряг е на 5 км от Раднево) и в никакъв случай сравнение с обречени на изселване села или села, където мините вече влияят негативно. Това изключва сравнение със селища от 7ма категория, каквито вероятно бяха правени от оценителите на ММИ в миналото. Пазарната оценка на сем. Янкови при последния оценителски доклад смятаме, че беше достоверна, което е стъпка в правилната посока.
- Наредбата за обезщетение за загуба на трайни насаждения да започне да се актуализира ежегодно и да се коригира с промяната в потребителския индекс. Тази наредба работи с цени от 2003 г. – цените са мръднали нагоре с повече от 70%. Нещо повече – тук говорим за наредба – няма оправдание тази актуализация да не се случва редовно, защото става само с решение на Министерски съвет и не е нужна законодателна инициатива. Моля МЕ незабавно да задейства актуализация на наредбата, за да може всички имотни сделки с ММИ да включват обезщетение по актуални цени.
- Настояваме за 2 години компенсиране за загуба на земеделска продукция от зеленчукопроизводството за хора, които разчитат на производството от дворовете си. Към момента такава компенсация - изобщо не сме видели в последните оферти към хората, независимо, че се споменава нееднократно в темата за социалния пакет като компенсация за продукцията за една година. Според нас периодът за компенсация трябва да бъде две години, защото планирането и развитието на една нова градина не винаги могат да бъдат успешно начинание веднага след стартирането ѝ на ново място.
- Подпомагане с транспорт на вещи при преместване – настояваме хората да имат избор дали да предпочетат услугата предлагана от ММИ или да изберат свой изпълнител за пренасяне на вещи. Така хората могат да изберат качествена услуга, да имат застраховка на вещите си от повреда и погиване при транспорта и услуга на пренасяне на вещите от старото жилище и в самото ново жилище, за да се избегне възможността възрастни хора да бъдат товарени с тежки физически задачи. Към момента услугата се предлага от ММИ, но не е врата до врата (още по-малко до внасяне и разполагане на мебели вътре в новото жилище), а доколкото чухме услугата е „от врата до тротоар“. Услугата е с лимит транспорт в радиус до 100 км. и не отговаря на нуждите на всяко от преселваните семейства – т.е. тя крие риск да бъде дискриминационна. Ние предлагаме да има само паричен

лимит – до 3000 лв. с фактури от професионална фирма за транспорт и товаро- разтоварни дейности без значение от разстоянието и до 1500 лв. като възможност за ползване на временен склад, ако се налага складиране на вещи преди преместването в ново жилище според конкретния случай – например временно, докато трае ремонта на ново жилище. До нужда от склад може изобщо да не се стигне, ако хората бъдат оставени в сегашните си домове до последния момент, до който може да се обитава селото – тогава ще имат достатъчно време да се погрижат за новите си жилища, ако сделките бъдат сключени своевременно в рамките на тази и другата година. Това зависи от волята в Министерство на енергетиката.

- Подпомагане със средства на извършването на подобрения и ремонти по новозакупения имот – в офертата за конкретен имот към ММИ от края на 2018 г. предложеният лимит беше 12 000 лева. Идеята е тези средства да се ползват от хората срещу представени разходни документи към ММИ за направените подобрения. Подобренията да са по избор на хората. Примери са: поправка на покрив, създаване на система за отопление, ремонти и освеждаване на дома, кладенец, напоителна система, ограда, система за сигурност и др. Сумата не изглежда малка на пръв поглед, но всъщност дори поправката на един покрив на къща може да излезе по-скъпо.
- Към списъкът с възможни обезщетения бихме искали да се локализируют и добавят още всички неща, които са от нулев икономически интерес за ММИ, но могат да бъдат от полза за изселваните хора. До момента имаме два примера за подобни възможни отстъпки. Едната отстъпка вече се прилага, но крие много уловки и за двете страни – това е вземане на строителни материали от разрушаваните имоти. На хората им е позволено негласно да го правят, защото и без това накрая къщите биват разрушени по поръчка на ММИ и строителните материали отиват в дерето. т.е. материалите не са обект на някаква по-нататъшна продажба/аукцион от страна на мините и биват унищожавани, но за хората от селото, те могат да носят стойност и полза. Сегашното нерегламентирано изземане на материали обаче крие опасности и за двете страни. От една страна хората могат да бъдат обвинени в кражба и подведени под отговорност – те вземат материали от собственост, която вече не е тяхна. От друга страна те могат да пострадат при инцидент в имот, който вече не е техен и това да рефлектира с обвинение върху мините. И двете ситуации са крайно нежелателни и това вземане на материали трябва да се регламентира и да стане част от споразумението между страните, включително хората да подписват декларация, че са отговорни за здравето и сигурността си в това извличане на материали и че няма да държат мините отговорни, ако те или техни помощници пострадат в процеса. Втората локализирана възможност е дървеният материал от трайните насаждения. Стволовете на дървета като орехи и череши са ценен дървен материал за мебелната индустрия. Доколкото ни е известно те също както и материалите от къщата отиват в дерето. Наредбата, която регламентира компенсацията за загуба на продукцията от трайните насаждения компенсира само продукцията от тях, а не и самия материал от трайните насаждения, който се губи. Но продажбата на дървесината може да донесе един малък бонус за собствениците. Те може също да пожелаят да използват дървесината за изработка на вещи и мебели, които да им напомнят за родното село. В този смисъл, смятаме, че е редно да им бъде дадено и регламентирано право да отсекаят дърветата при напускане на жилищата. В хода на индивидуалните преговори може да

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от "Приятелите на Земята" (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природа в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.

- се идентифицират и други такива възможности на нулева добавена стойност за ММИ, но с полза за хората.
- Осигуряване на компенсация за причинени неимуществени вреди: Селото от години е лишено от елементарни обществени услуги, няма търговски обект, няма адекватен обществен транспорт, Мини Марица Изток дълги години пренебрегнаха задължението си да разчистват своевременно сгради и растителност в придобитите имоти и да ги обезопасяват. През последните години селото замира под натиска на Мините и е редно, хората принудени да чакат по-добри условия за продажба на имотите си да бъдат коменсирани за причинените неудобства и страдание през годините. Смятаме, че компенсация от 50 лв. на месец за последните минимум осем години за всеки живеещ в селото е адекватна компенсация, което поне донякъде покрива разходите за транспорт и осигуряване на елементарни нужди за хората, принудени да чакат толкова време.
 - Компенсация за загуба на икономически продукт поради приближаването на мините – тук може би е най-трудният за определяне момент в компенсациите за хората. Но това е област, в която трябва да се преговаря индивидуално и при сериозна обосновка на загуба на доход, поради дейността на мините, такова обезщетение трябва да се осигури. В селото до момента сме се натъкнали на редица примери. От очевидните – например пчеларите, които трябва да преместят кошерите си и ще бъдат обезщетени според продукцията от последните години, та до не толкова очевидни като отделянето на хората от техните земи при отчуждаването на земеделската земя преди десетилетие. Например, самите пчелари твърдят, че пашата им е намаляла поради по-малкото обработвана земя с приближаването на мините. Други случаи са свързани с отчуждаването на земеделска земя. Собственици на земя а загубили земите си, които са им носили рента и натурално производство – например фуражи за изхранване на домашни животни – крави, прасета, овце, птици. В същото време същите хора, лишени от земите си, не могат да напуснат и домовете си, защото условията предлагани за закупуване на домовете им, са твърде неизгодни. Така хора са лишени от своята икономическа инициатива и са оставени да чакат – нерядко до възраст, в която вече не могат и да си организират алтернатива за допълнителни доходи на новото място, където ще трябва да се установят.

Смятаме, че точки от 1 до 6 представляват наистина лесно решение в преговорния процес и приемането им може да се осъществи бързо с решение на ММИ или с решение на МЕ.

Припомняме, че все още очакваме насрочване на поисканата още през лятото на 2018 г. среща с Министър Петкова. Това е четвъртото ни искане за такава среща.

Постарали сме се в това отворено писмо да не засягаме и включваме детайли от преговорите, касаещи процеса на медиация.

Към писмото изпратено до МЕ прикачваме и доклад на английски език, който анализира защо няма припокриване на „Пълна стойност на заместване“ според екологичната и социална политика на ЕБВР и това, което предлагат от ММИ давайки пари само за имота на хората по пазарна или по вещна амортизирана стойност.

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от “Приятелите на Земята” (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природа в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.

Очакваме МЕ да вземе случая по-сериозно предвид и да бъдат направени конкретни стъпки към разрешаването му, а не вечното отлагане, на което сме свидетели от няколко години насам. Времето изтича, случаят е съвсем прост за разрешаване и ще бъде жалко идната година на имаме случаи на принудително изселване на хора, когато всичко е можело да се реши на основата на взаимно удовлетворителни споразумения.

Генади Кондарев

Координатор на кампанията "Обществените средства в полза на устойчивото развитие"

За Земята - Приятели на Земята България

genady.kondarev@zazemiata.org

Тел: 029431123

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от "Приятели на Земята" (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природата в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.